ויאמֶר יְיָ עַל עָזְבָם אֶת 1

תּוֹרְתִי אֲשֶׁר נְתַתִּי לִפְנֵיהֶם וִלֹא שָׁמִעוּ

2 בלב נבון תנוח חכמה

3 הטו וגדול שם הוא

מוסף רש"י

בקולי ולא הלכו בה:

תורתי

מסורת הש"ם א) כתובות קג:, ב) [עי׳

נובא וכו׳ דאביו של כ״י כו׳

על שם יופיו], ג) [עי' תוס'

לקמן פו. ד"ה ואיתסי], ד) ועי מוס׳ לקמן פו. ד"ה

מכל העמים ועי׳ מסכת

מוכני הענהים זעי משכח סופרים פי"ג הלכה ח], 1) [שמות כ], **ח**) [עירובין

לב.], ע) [חולין קמח.], י) [ער רש"ל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' בר סורמקי חזי לי

ההוא: (ב) שם מותיב ליה

נמחה: (ג) רש"י ד"ה שלא

ברכו כו' ברכת אשר בחר

בנו ונתן לנו את תורתו

גובתא כל"ל

ממל:

ולהאהיל שלא תארע תקלה על ידי

לדיקים: **איעלמא מיניה.** לא יכול למצוא מקומה: **ריבלת.** לאחרים.

לשון (מ"ק דף ו:) המרבין שדהו

שדינה כיתנה. זורע חני זרעוני

משקה: רבי הנינא. בר׳

אמרו הכמים. מי האיש החכם: אמרו הנביאים. אשר דבר פי ה׳ אליו: שלא ברכו בחורה חחילה. כשהיו עוסקין בתורה לא היו מברכין לפניה. קרא יתירא דאשר נתתי לפניהם קא דרש ברכת אשר (ג) 1/ (נתן לנו תורת אמת) שהיא לפנים של דברי תורה וכיון דלא מברכי גליא דעתייהו שאינה מחנה חשובה להם: **חודע.** מודיע לכל ומתפאר בכתרה: בן עם הארץ. היינו בקרב כסילים משפחת כסילים: איססירא בלגינא. סלע אחד בלגינא: קיש קיש קריא. מתקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא סלעים לא היה משמיע קול: מציין מערסא דרבנן. שלא יכשלו כהנים לעבור עליהן

> פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר יויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה אמר רב חמא מאי דכתיב בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע בלב נבון תנוח חכמה זה ת"ח בן ת"ח ובקרב כסילים תודע זה ת"ח בן ע"ה אמר עולא היינו דאמרי אינשי אסתירא בלגינא קיש קיש קריא אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא מאי דכתיב למן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו אמו ' לא ידעינן דקטן וגדול שם הוא אלא כל המקטין עצמו על דברי תורה בעוה"ז נעשה

אמרו חכמים ולא פירשוהו אמרו גביאים ולא

לפי שאין דרך זוז להניח בלגין הוא מקשקש ואם היה מניחו בארנקי כדרכו להיות שם לא היה מחשחש: בי ממא [למימר] מחיה המתים רגש עלמא. אע"ג דאיכא נמי מחיה

המתים מקמי משיב הרוח אומר ר"ת משום דתחיית המתים לא הוי אלא ע"י טל ועי"ל דבמשיב הרוח ומוריד הגשם נשב זיקא ואתא מיטרא משום שוהו עיקר תפלת הרוח והגשם שבברכה זו אבל תחיית המתים

>>⊕< לעזי רש"י אישטנצילוי״ש ן אישטיונצילי"שו [אישטינציקייש]. ניצוצות. מוליו"ר [מוליי"ר]. להרטיב. להשרות.

פשתן: שדינה. משליך: וגדילנה נישבי. וקולע אני ממנו רשתות ומכמורות: וליידנה טבי. וחני לד לביים: ואריכנא מגילחא. ומתקן אני מעורותיהן קלפים: וסליקנא למסא. למקום שאין מלמדי תינוקות: לחמשה ינוקי. לכל אחד ספרו : ומתנינא. על פה שיתה סדרי משנה לשיתה ינוקי: אקרו אהדדי. לימדו זה את גדול לעוה"ב וכל המשים עצמו כעבד על זה מקראות: ואתנו אהדדי. לימדו זה חת זה סדרו: לא סהא כואם בישראל. לא תאמר זאת בישראל: אמש נראה לי. בחלום: מקוע. ויושב בישיבה של מעלה: ור' יוחנן אלל ר' חייא לא. אמרתי אני וכי אין ר׳ יוחנן ראוי לישב אלל ר׳ חייא: ובעורין. תרגום דלפידין ": דמלפרא הוו שפירין עיניה. בבקר רחיתי חת עיניו יפות ולערב ראיתיו דומות כאילו נשרפו באור: אמרי ליה. אמרתי לו: דאמרי. אמרתי לאליהו: גוהרקא. התדרא: בוטיטי. ניצוצות אישטנצילוי"ם בלע"ו: מקני׳ דמר קמקנינה. תוספתה של אדוני שסידרה לששה סדרים אני שונה תמיד. דר' חייא סדרה לתוספתא כדאמרי׳ בעלמאי רבי לא שנאה ר׳ חיים מנא ליה ואמרייש כל מתניתא דלה מיחנייה בי כ' חייה וכ' הושטיה לא תותבו מינה בבי מדרשא: תקפי דאשא מאן ∘מעייל בר נפחא לתמן אמר רב חביבא אשתעי לי רב חביבא ברחמי. מרבין בתפלה: ומייתי בר סורמקי חזי 🍪 ליה ההוא מרבגן דהוה שכיח אליהו גביה דלצפרא הוו למשיח בלה ומניה. לכך חין ניתן שפירן עיניה ולאורתא דמיין כדמיקלין בנורא אמרי ליה מאי האי ואמר לי לי רשות להעמידן יחד: יש דוגמחן. דאמרי ליה לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיע אמר לי בכולהו מצית לאסתכולי בהו לבר מגוהרקא דר׳ חייא דלא תסתכל ביה מאי סימנייהו שתהא תפלתן נשמעת: פולסי. חבטת מלקות: שמואל ירחינאה. בכולהו אזלי מלאכי כי סלקי ונחתי לבר מגוהרקא דר' חייא דמנפשיה סליק הוא שמואל בר אבא חבירו של רב ונחית לא מצאי לאוקמא אנפשאי אסתכלי בה אתו תרי בומימי דנורא ועל שהיה בקי בסוד העיבור כדאמרי׳ במס׳ ר״ה (דף כ:) אמר שמואל ומחיוהו לההוא גברא וסמינהו לעיניה למחר אזלי אשתמחי אמערתיה אמינא יכילנא לתקוני כולה גלותא קרי ליה מתנייתא דמר מתנינא יואתסאי אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי יומא ירחינאה: אימלי לך סמא. בחוך העין: אשטר לך משטר. אמשח לך חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא א"ל מאי מעמא נגה ליה למר אמר ליה אראוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ע"ג העין. משטר מטפחי מוליו"ר ליעקב ולוקמינהו בהדי הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא בלע"ז כדאמרי' גבי כותח הבבלי זמניה א"ל ויש דוגמתן בעולם הזה אמר ליה איכא ר' חייא ובניו גזר רבי תעניתא אחתינהו "לר' חייא ובניו אמר משיב "הרוח ונשבה זִיקא אמר (חומץ האדומי) בפסחים (דף מד.) משטר קשטר מטבל פתו: גובתה. קנה חלול: מותי בי סדית. תחת מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי מרחשותיו ובוקע כח חוזק הסס ברקיעא מאן גלי רזיא בעלמא אמרי אליהו אתיוהו לאליהו מחיוהו שתין פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בינייהו ומרדינהו שמואל ירחינאה אסייה דרבי הוה חלש רבי בעיניה א"ל אימלי, לך סמא א"ל לא יכילנא והולך דרך עלם גולגלתו ומוחו עד עיניו: הוה מלטער רבי למיסמכיה. טרח ומתעסק לסומכו לפי שחכם אשמר לך משמר [א"ל] לא יכילנא הוה מותיב ליה ויי בגובתא דסמני תותי בקי היה כל כך: ולא הוה מסתייעא בי סדיה ואיתסי הוה קא מצמער רבי למסמכיה ולא הוה מסתייעא מילתא א"ל מילחא. שהיתה השעה נטרפת או לא היו החכמים נאספים: לא לצמער מר לדידי חזי לי סיפרא דאדם הראשון וכתיב ביה שמואל ירחינאה

אםתירא כלגינא קיש קיש קריא. מפרש ריב״א עיקרה היא בחתימתה: ואיתסי דברי תורה בעוה"ז נעשה חפשי לעוה"ב ריש לקיש הוה מציין מערתא דרבנן כי ממא למערתיה דר' חייא איעלמא מיניה חלש דעתיה אמר רבש"ע לא

ושדינא. זרענל (כתובות קג:). וגדילנא נישבי. מהלע אני מכמורת. ודומה (ב"ב כג.) אין פורסין כג.) ליוניס (ש... מגילתא. נשבין ואריכנא ומתקן אני קלפים. אריכנא לשון תיקון, כדאמר במסכת סוכה (מד:) אריך או לא כתיב וערות מלכא לא אריד לוא למחוא ורתובות שם לא תהא כזאת בישראל. כלומר שלא אומר כדבר זה לעולם (שם). בר נפחא. ר' נעולם (שם). בו בפוזא. רי יוחנן דמיקרי בר נפחא בכולא הש"ס, נראה למורי פלפלתי תורה כמותו יצתה בת קול ואמרה לו תורה כמותו פלפלת תורה כמותו לא ריבצת יכי הוו מינצו ר' חנינא ור' חייא אמר ליה ר' חנינא לר' בלונה יטם ט, נו מים ננחרי דאביו של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מיקרי בר נפחא, ואית חייא בהדי דידי קא מינצית ח"ו אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה דמפרשי בר נפחה על שם מפילפולי אמר ליה ר' חייא לר' חנינא בהדי דידי קא מינצית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא אזלינא ושדינא כיתנא וגדילנא נישבי **כעיו** (חוליו קה.). וציידנא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי ואריכנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי ומתנינא שיתא חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי שיתא סדרי ואמרנא להו עד דהדרנא ואתינא אקרו אהדדי ואתנו אהדדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא אמר ליה ר' ישמעאל בר' יוםי אפי' ממר אמר ליה אין אפי' מאבא אמר ליה ח"ו לא תהא כואת בישראל אמר ר' זירא אמש נראה לי ר' יוםי בר' חנינא אמרתי לו אצל מִי אתה תַקוע אמר לי אצל ר' יוחָנן ור' יוָחנן אצל מי אצל ר' ינאי ור' ינאי אצל מי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל מי אצל ר' חייא אמרתי לו ור' יוחגן אצל ר' חייא לא אמר לי באתר דוקוקין דנורא ובעורין